

AFSCHEID VAN HET VOGELRINGSTATION OUD NAARDEN

Rudy Schippers

Beëindiging van de ringactiviteiten op Oud Naarden

Op 21 april 1996 zijn er voor het eerst vogels geringsd op landgoed Oud Naarden nadat de eigenaar van het landgoed, de familie Dudok van Heel, aangaf er prijs op te stellen de status van vogelreservaat voor het landgoed te handhaven. Op dat moment kent Vogelbescherming Nederland, voorheen de Nederlandse vereniging tot bescherming van vogels, dat soort reservaten niet meer. In overleg met Staatsbosbeheer en de Vogelwerkgroep Het Gooi is in het hiervoor vermelde jaar besloten om op het landgoed faciliteiten te bieden voor een vogel ringstation.

Oud Naarden grenst aan de Gooimeerkust, wat een belangrijke doortrekroute is voor vogels. Staatsbosbeheer is eigenaar van de uitgestrekte rietvelden in het aangrenzend gebied en deze combinatie zorgde voor een ideale locatie voor ringactiviteiten.

Deze ringplek werd een van de eerste locaties van een Constant Effort Site voor wetenschappelijk onderzoek en is na vele jaren continu onderzoek een van de meest waardevolle CES locaties in Nederland.

Inmiddels is Oud Naarden een van de belangrijkste vogelringstations van Nederland geworden, waar jaarlijks ongeveer 6000 vogels van een ring worden voorzien en eveneens meer dan 1000 vogels worden teruggevangen.

Van alle ringstations in Nederland blijkt Oud Naarden het meest efficiënt te werken met het grootste aantal vangsten per meter net per uur.

Na het overlijden van de oude heer Dudok van Heel in augustus vorig jaar lieten de erfgenamen ons weten dat zij geen belangstelling meer hadden voor onze ringactiviteiten. Er werd ons echter wel verzocht een presentatie te geven over de vogels van Oud Naarden voor de vrienden van het landgoed. Ook werden wij gevraagd mee te helpen met het onderhoud van het landgoed, waarbij enkele leden van de ringgroep meerdere dagen geholpen hebben bij zaag en snoeiwerk. Het leek erop dat er voor beide partijen een werkbare en vruchtbare situatie zou ontstaan. Het was dan ook een totale verrassing dat wij na al die medewerking te horen kregen dat wij voortaan het landgoed niet langer voor zonsopkomst mochten betreden. Dat is het tijdstip waarop de netten opgesteld worden. Ook niet na zonsondergang, het moment dat zwaluwen, spreeuwen en andere vogels op de slaapplaatsen in het riet arriveren. Het ringwerk werd hiermee onmogelijk gemaakt. Dit was een grote teleurstelling voor ons, juist omdat de oude heer Dudok van Heel zo veel belangstelling had getoond in het ringwerk en ons meer dan 16 jaar lang op diverse manieren aangemoedigd heeft.

Staatsbosbeheer, op wiens terrein de meeste vogels gevangen werden, was eveneens onaangenaam verrast door het besluit. Deze organisatie blijft volledig achter ons staan en wil graag dat het ringwerk gecontinueerd wordt. De toegang tot de rietvelden is echter alleen mogelijk via het landgoed en als we daar niet meer mogen komen houdt alles op. Momenteel zijn we in

samenwerking met Staatsbosbeheer bezig om in hetzelfde terrein van Staatsbosbeheer maar enkele honderden meters verderop, richting de speeltuin Oud Valkeveen, een nieuwe ringlocatie in te richten. Hierover willen wij in de volgende Korhaan graag meer vertellen.

Op 17 februari, de ochtend dat de hijsnetten en andere ringfaciliteiten werden afgebroken, kwam er een groep van 19 kraanvogels laag overvliegen, een waardevol afscheid van het toch wel heel mooie landgoed Oud Naarden.

Eerste kwartaal 2013

De jaarwisseling is voor veel mensen een feestelijke aangelegenheid maar dat geldt zeker niet voor vogels die door al dat geknal in paniek op zoek gaan naar stille gebieden. Het is bekend dat vogels dan op nieuwjaarsnacht rondjes vliegen boven de randmeren en het was daarom voor ons geen verrassing dat we op 2 januari twee keer zo veel vogels in de netten van Oud Naarden kregen als die week daarvoor.

Die jaarwisseling betekent ook dat jonge vogels niet meer als 1^e kalenderjaar (1kj) worden aangeduid maar als 2^e kalenderjaar, dus 2kj. Verreweg de meeste vogels die op 2 januari gevangen werden bleken jonge, nu 2kj vogels te zijn. Een van de koolmezen was al eerder in 2007 als jonge vogel op Oud Naarden geringd. Het is altijd weer leuk om vast te kunnen stellen dat een vogel zo veel jaren plaatstrouw kan blijven. Hoewel vijf jaar voor een koolmees toch wel een hoge leeftijd is, is dat zeker niet uitzonderlijk want het leeftijdsrecord staat op 15 jaar voor een koolmees uit Duitsland.

De zondag daarop was alles weer terug naar normaal met nog geen 40 vogels in de netten. Wel kregen we een voor het ringstation zeer bijzondere vogel in de hand, namelijk een houtsnip. In de wintermaanden worden houtsnippen regelmatig op Oud Naarden waargenomen maar tot nu toe hadden we ze nog niet eerder gevangen want ze blijven gewoonlijk niet in de fijnmazige netten hangen die vooral voor zangvogels bedoeld zijn.

Houtsnip

Foto: Iris Grob

Midden januari hebben we bijna twee weken koud weer gehad, waarbij de grond bedekt was met sneeuw en ijs. Er waren daarom nog maar weinig vogels in het bos, die zich meestal ophielden in de nabijheid van plaatsen waar gevoerd wordt. Op 26 januari zijn de netten uitgezet bij de boerderij

van Oud Naarden waar veel vogels afkomen op het kuilvoer dat bestemd is voor de koeien. Die ochtend vingen wij 34 merels waaronder een aantal met aanzienlijk langere vleugels dan wij gewend waren. Dat zijn waarschijnlijk noordelijke vogels, waarvan bekend is dat zij in groepen samenkomen in tegenstelling tot West-Europese merels die vooral solitair zijn. Sommige van deze Scandinavische bos-merels hebben geschubde borstveren, waardoor je de indruk krijgt met een jonge beflijster te maken te hebben. Zulke grote merels wogen 110 gram of meer in vergelijking met onze merels, die op dat moment maar 80-90 gram wogen.

geschubde borstveren van Scandinavische merel

Aantal gevangen en teruggevangen vogels op Oud Naarden in 2012

Het bijgaande overzicht over 2012 geeft zowel de nieuw geringde soorten en aantallen aan als de terugvangsten. Terugvangsten (tv) zijn vooral vogels die recentelijk op Oud Naarden geringd zijn en in mindere mate uit een reeks van voorgaande jaren. Ook vingen wij regelmatig vogels die eerder op andere stations in Nederland of België geringd waren. Terugvangsten waren er van vogels die langere tijd op Oud Naarden verblijven, zoals de grote bonte specht en de winterkoning, als van vogels die weer terugkomen na een verblijf in Afrika zoals de kleine karekiet en de grasmus.

Soort	Nieuw	tv	Totaal
boomvalk	1	0	1
waterral	2	0	2
porseleinhoen	1	0	1
ijsvogel	5	1	6
draaihals	3	0	3
grote Bonte Specht	13	33	46
kleine Bonte Specht	5	0	5
oeverzwaluw	18	3	21
boerenzwaluw	1071	29	1100
boompieper	1	0	1
winterkoning	78	62	140
heggenmus	41	18	59
roodborst	128	74	202
nachttegaal	5	2	7
blauwborst	14	9	23

gekraagde roodstaart	1	0	1
paapje	1	0	1
roodborsttapuit	4	0	4
merel	59	53	112
zanglijster	39	18	57
sprinkhaanzanger	44	2	46
snor	11	0	11
rietzanger	105	7	112
bosrietzanger	78	16	94
kleine Karekiet	1511	351	1862
grote Karekiet	3	0	3
sperwergrasmus	1	0	1
braamsluiper	2	0	2
grasmus	46	10	56
tuinfluiter	86	21	107
zwartkop	726	81	807
tjiftjaf	283	53	336
fitis	78	25	103
goudhaantje	29	0	29
vuurgoudhaantje	7	0	7
bonte Vliegenvanger	10	1	11
baardman	43	19	62
staartmees	41	22	63
glanskop	8	9	17
matkop	4	4	8
kuifmees	5	0	5
zwarte Mees	13	1	14
pimpelmees	534	274	808
koolmees	332	190	522
boomklever	7	7	14
boomkruiper	12	3	15
gaai	1	0	1
spreeuw	103	2	105
ringmus	2	0	2
vink	107	13	120
keep	34	0	34
groenling	9	1	10
sijs	1	0	1
goudvink	13	5	18
appelvink	4	0	4
rietgors	86	13	99
Totaal	5869	1432	7301